

Inauguralis dissertatio medica de somnambulatione ... / [Thomas Latimer].

Contributors

Latimer, Thomas, active 1689.
Albinus, Bernhard, 1653-1721.
Universität Frankfurt an der Oder.

Publication/Creation

Francofurti ad Viadrum : Literis Christoph. Zeitleri, [1689]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/fm8jds4x>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

De

SOMNAMBULATIONE,

QVAM

GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU
in ILLUSTRI VIADRINA,

PRÆSIDE

DN. BERNHARDO ALBINO,

PHIL. & MED. DOCT. hujus PROFESSORE PUBLICO CE-
LEBERRIMO, p. t. DECANO SPECTABILI,

DN. PRÆCEPTORE, PATRONO ac PROMOTORE AD ARAM
USQVE DEVENERANDO,

Pro LICENTIA

SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES

& PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE AC LE-
GITIME IMPETRANDI,

Publico Examini exponet

IN AUDITORIO MAJORI

Anno MDCLXXXIX, d. Maji, Horis antè, & pomeri-
dianis consuetis

THOMAS LATIMER, Hamburgensis.

Frankofurti ad Viadrum, Literis CHRISTOPH. ZEITLERI.

IN A U G U R A L I S D I S S E R T A T I O M E D I C A

MANMO
BULATONE

MAY 9

RAVIOSSIME FACULTATIS MEDICAE CONSENSU

in ELUSTRI ALIBRINA

302389

Dr. BERNHARDO ALBINO.

PHIL. & MED. DOCT. publicus PROFESSOR PUBLICO CE.

LIBRARY OF THE BANC OF AMERICA

NOTICE DE M. VERMOREL

Pro LICENTIA

LIBROS Y ARTE MEDICA HONORES

QUARTERLY

Publico Examine exponere

IN AUDITORIO MAIORI

1840

THOMAS LATTIMER, Hampden

CHRISTOPH. ZENTNER, Licent. Med. et Phis. in Vindob.

Prooëmium.

Nimantium talis Omnium est infirma ac instabilis natura, ut nec perpetuò vitam degere & continuò actiones suas exercere ac operari possint, quin necesse habeant, uti semel ac ultimò mori, ita crebras somni vices, quasi totidem mortis prævia monimenta, repetere. Somnus ille, quem quotidie experiuntur viventes, consistit in quiete & paucâ spirituum animalium in cerebro generatione, qui sufficientibus viribus instructi non sunt, ut nervorum tubulos ac totius corporis musculos inflare possint, hinc fit, ut partes machinæ viventis collabescant ac activitas debita adeò deficiat, ut non viventis, sed mortis planè simulachrum repræsentetur, unde non insulsè fabulosi olim Poëtæ sororem mortis somnum appellarunt, qui loquendi mos ad nostra usque tempora inde promanavit. Vigiliæ è contrà sunt, quando sufficientes spiritus animales

in cerebro gignuntur, ita ut non modò universi nervorum tubuli intra cerebrum influant, verùm & ipsi muscoli œconomiae animalis expandantur, ac à spirituum animalium activitate expedita exercitium sensuum & motus dependeat. Hæc duo phænomena toto cœlo diversa contemplanti mihi sese obtulit mirus affectus Somnambulatio, mirabilis sanè inter somnum & vigiliæ status intermedius, ita ut nonnulla membra dormiant, nonnulla vigilent & suis officiis ritè fungantur. Admiratione incensus ejus schema pro modulo meo Benevolo Lectori hisce pagellis Summo annuente Numine ob oculos ponere mecum constitui. Cùmque variæ morborum calamitates pernitiẽ humano generi intendant, illæ tamen primas obtinere videntur, quæ cerebrum infestant, non absurdum me fore ducere, si mirabilem hunc affectum cerebrum mirabiliter afficientem Dissertatione Inaugurali non minus indignum, quàm lectu jucundum decerpere. Nec abs re me fecisse videbor, si pro virili in ejus ratione & curatione laboravero. Ut autem propositum ad optatam perducere metam queam ante omnia Divini Numinis auxilium imis suspiriis invoco, ut suo S. Spiritu mihi jam & impofterum adesse clementer velit.

Somnambuli ii dicuntur, qui somno sepulti è lecto
furgunt, dormientes ambulant, rara & quandoquē
mira peragunt inscii, quorum tamen evigilantes, vel
non recordantur, vel pro insomniis habent. Qui affe-
ctus adeò passim obviis in tam diversas Medicos traxit
sententias, ut, cui adstipuleris tutò, vix invenias. De-
bita enim Magnorum Virorum Nominibus veneratio
palpum fere oculis offundit & præjudicium, ab illorum
eruditione in nobis excitatum, ulteriorem inquisitionem
prohibet, ac Pythagoricum *ἀντὶς ἑφ' α* ingeminat; absit
etiam ad rationis meæ obrusam tanquam lapidem
lydium ut illa revocem, non enim nisi aquam regiam
aurum solvere novi, imbecille nimis iudicium nactus
sum, quàm ut his gordiis nodis solvendis par sit, quibus
Alexandri destinantur. Primarias tamen enucleabo, ut
discam, ut intelligam, non ut refutem, adducendo ni-
hilominus dubia, quæ me morantur. Saxonix Gale-
nus Daniel Sennertus *Oper. Tom. 2. lib. 1. part. 2. cap. 19.*
affectus hujus proximam causam esse ait, fortio-
rem appetitum loco motivam ad aliquid agendum stimulan-
tem, sensibus reliquis à vaporibus ligatis, phantasiā
& consequenter rationem moventibus. Ut de sensu hu-
jus constet, evolvi ejus institutiones medicas, ubi didici;
(1) Appetitum alium esse sensitivum, rationalem alium;
hunc, quod rationi, illum, quod sensibus bonum vide-
tur, appetere, illius actiones sæpe ab hoc reprobari, &
facultatem motricem motum ab appetitibus hisce impe-
ratum exequi, prout hic vel ille superior est. Quem
horum appetituum intelligerem dubius hæsi, donec lo-
co supra citato discerem, quòd, quamvis in homine

vigilante ratio & voluntas in loco motivam imperium habeant, tamen in Somnambulis voluntatis & rectæ rationis imperium non concurrat, aut certè, si concurrat, obscurum, obtenebratum & exiguum sit. (2) Loco motivam esse, quæ motum ab appetitu seu sensitivo, seu rationali imperatum exequitur, membrum vel totum corpus de loco in locum transfert. (3) Sensus alios esse, externos, alios internos; illos esse, qui sine præcurrente alia facultate externa objecta sensibilia percipiunt & judicant; hos verò qui circa sensibilia per externos sensus oblata versantur. Ex horum censu esse (4) Phantasiam quod species sensibiles à sensu communi (qui omnium sensuum externorum objecta in mediantibus sensibus externis percipit, à se invicem discernit, absentiam eorum dijudicat) acceptas, vel à se formatas, diutius retinet, diligentiusquè considerat. (5) Rationem, seu facultatem intelligentem, res à materia abstrahere & sine conditionibus materiæ, sine quantitate, sine figura cognoscere, intelligere res à materia liberas, infinita pene capere, in se ipsum reflecti & semetipsum cognoscere atq; intelligere se intelligere, atquè duas facultates includere, intellectum, quo res apprehendimus, ac voluntatem, qua ad ea, quæ sub ratione veri cognoscimus, ferimur. Unde hunc mihi formavi conceptum lecti surgii; Somnambulorum causam esse, quòd appetant id, quod sensibus bonum videtur, vel solùm, vel si id appetant quod rationi, id valde esse obscurum; illud sensuum desiderium corpus de loco in locum transferre perceptionem & iudicium objectorum externorum à vaporibus ligari, nec percipi, nec discerni, nec retineri, vel diligentius considerari, nec ad ea ferri licet sub ratione boni cognoscantur. Ex quibus omnibus ut ut attendentè

tentè consideratis nihil aliud mihi discere videor, quàm Somnambulos, seu dormientes noctu è lecto inscios surgere, ambulare, ac mira quædam opera perpetrare, quia aliquid sensibus & rationi bonum desiderant, quo fiat, ut corpus de loco in locum moveant, quòd externa objecta non percipiant, nec de iis judicent: seu somnambulos aliquid velle, ideo surgere, nec tamē sentire, multò minus de iis judicare, atquè adeò illos ideò surgere, quia surgunt; quo ipso loco causæ effectus aliis saltem verbis exornatus substitui videtur. Sunt & alia in dicta causarum descriptione, quæ me morantur & crucem mihi figant. Distinguitur appetitus in rationalem & sensitivum, hunc nobis cum brutis communem, quo animal præeunte sensus cognitione fertur in bonum sensibile, illum voluntatem, rationis dictamen sequentem; qui hic obscurus est, sensitivus verò fortior. Per utrumque appetitum intelligitur cupiditas, qua quid fertur ad hoc illudve bonum acquirendum, quæ cupiditas rationem præsupponit, cum cupere quid non possimus, nisi id prævia perceptione cognoscamus, hoc est, ratiocinemur: ambiguum hæc me reddunt, quomodo rationi sensitivus appetitus contradistingui possit? Actio certè propter finem, in bonum videlicet sensibile ferri, non nisi rationi competit. Si itaque sensitivus appetitus à ratione oritur, quomodo in somnambulis obscura & exigua esse poterit, cum omnes actiones à sensitivo appetitu oriri dicantur? Sensus à vaporibus ligari posse pervideo quamdiu sensuum organa eorumque affectiones per illos intelligo, cum corpus à corpore affici possit; non verò video, quomodo perceptiones & judicia, quæ hinc sensuum nomine veniunt, ab iis affici possint. Nec capio, quomodo ab his communis differat sensus, qui exter-

norum

norum sensuum objecta mediantibus sensibus externis percipit, ab invicem discernit & dijudicat, cum sensus externi jam dum objecta sensibilia perceperint & dijudicaverint, horumque perceptio & judicium phantasiæ diligentiolem considerationem excludat; cumq; omnia hæc ratio sint, quomodo consequenter ratio ab his moveri debeat, hoc est quod non intelligo? Res enim apprehendere & ad nonnulla, quæ sub ratione boni cognoscimus, ferri, intellectus & voluntatis duarum animæ rationalis facultatum sunt, quæ hîc sensibus externis & internis tribuuntur. Ex quibus videtur idem esse dicere, causam somnambuli esse fortiolem appetitum loco motivam ad aliquid agendum stimulantem, sensibus reliquis à vaporibus ligatis, nec phantasiam & consequenter rationem moventibus; ac si dicerem, causam somnambuli esse fortiolem cupiditatem, qua fertur ad aliquod bonum acquirendum, quæ corpus faciat surgere perceptione & judicio à vaporibus ligatis, ut ratio non possit illa diutius retinere, & diligentius considerare & consequenter rationem movere. Quæ mihi aut tautologa videntur, aut certè nil aliud dicunt, quàm corpus moveri ex imperio mentis pro re quapiam obtinenda, & tunc à vigilia prorsus non discernitur.

TH. II.

Alia prorsus mihi promittebam ab Helmontio, cum attentione igitur ejus de Formarum ortu tractatum relegeram. Operosè probat lunam non mutuare lumen à sole sed proprium habere lumen, aut si à sole habeat, illud à frigido lunæ blas planè alterari, ita ut calidi solis radii in frigidos mutantur, utque luna divinæ intentioni satis faciat, necesse esse, habeat & aliā omninò lucem, qua singulis noctibus luceat, noctemque regat, atque
longè

longè alium effundendi sui luminis modum, quàm quo solis lumen reflectit. Lunam nempe dimittere expansum lumen proprium ultra non minus, quàm citra hemisphærium æris, aquæ & terræ, ita tamen ut actio sui regiminis lucis atque influentiæ potentiùs operetur in nocte, eamq; subinde in oppositam sibi sphæræ partem fortiùs influere, quàm suppositam. Probat hoc exemplo eorum animalium, quæ sub densissimis tenebris eminus objecta sua distinguunt eorumque celerrimos notant motus; quos nostri oculi sub meridiè vix observent, quæ, cum ex oculis nullos emittant radios per quod plures oculi videant, illudque lumen non nisi lunæ debere ortum, tandemque concludit, Noctambulones clausis palpebris clarè sub densis tenebris videre, absque vertigine, securos scandere, eò quòd lunari lumine fruantur. Non dicam quid de lunæ lumine proprio sive mutuatio cum erudito orbe sentiam; cum blas dicit frigidum, prædicatum non competit subjecto, motum enim stellarum localem & alterativum blas nominat, perinde est igitur, atque diceret, motus lunæ frigidus. Nec video, cur luna alium effundendi sui luminis modum, quàm quo solis lumen reflectit, requirat ut divinæ intentioni satisfaciat? Ex utroque enim divina elucet Omnipotentia. Quæ de lumine ejus expansivo ulterius addit, non capio; cum enim lumen nihil aliud sit, quàm pressio à radiis solaribus in oculi retina facta quam consequitur idea luminis in mente, quomodo illa pressio ultra terræ hemisphærium expandi potest, cum interposita terra impediat quo minùs radii ad oculum perveniant, quo facto, qui idea luminis orietur? nec mihi cohærere videtur, subter terram etiam media nocte esse lumen; remotâ quippe causâ, necesse est removeatur effectus. Qui igitur

tur Noctambulones clausis palpebris clarè sub densis tenebris videbunt? lunari lumine fruuntur? quomodo lumen erit in densis tenebris, & quidem ejus efficaciam, ut clausas palpebras penetret? Aut ego igitur vehementer fallor, aut hæc simul stare nescia sunt: densissimæ nempe tenebræ sunt, id est, vel nulla penitus, vel exigua valde radiorum pressio est, & tamen clarè vident, id est, pressio radiorum solarium talis est, qualis requiritur; quæ certè manifestam involvunt contradictionem.

TH. III.

Nec Paracelsum intactum reliqui: vult ille diem esse corporum, noctem verò spirituum; de die corpora, nocte spiritus operari; corporum somnum spirituum vigiliam, & vice versa esse; omne quod corpus in somno inscienter facit, id in ipso spiritum facere; quòd è lecto surgant, dormientes ambulent, id universum facere spiritum corpus gubernantem; hominem talem nomine proprio vocatum evigilare, aut cadere, quia proprio nomine appellato spiritus in ipso perterrefiat, non enim minus terreri spiritus à voce hominis, quàm homines à voce spirituum, præprimis cum spiritus elanguescat audito nomine quod homo ipso in baptismo accepit. Licet itionis in somno causa citra angelos in nobis posita sit, si tamen in actum deducatur, tunc accedere angelum, qui custodiâ tam diurnâ quàm nocturnâ suo officio fungatur. Nempe cum dormienti spiritus eundi causam suggerat, præsto esse angelum ducentem & dirigentem, primò nempe malignum, qui hominem præcipitare quærens, eum ita ducat, ut circa fenestras obrepat, tecta sublimiâ scandat; adesse interim bonum angelum, cujus malignus spiritus nescius sit, qui præservet &, ne maligni institutum succedat, caveat, huncque præsentem

ange

angelum damni multò plus avertere in dormientibus, quàm vigilantibus, vigilantibus enim ipsi jam antè mandatum esse, ut sui curam gerat, seque ipsum custodiat providentià rationis à Deo illi datæ, præterquam insuper homo etiam protectorem Deum & bonum angelum habeat, quibus ceu comitibus stipatus tutò & securè ingrediatur. *Fragm. lib. de somniis & Philosoph. Tract. 4. & 5.* Cùm de spiritibus hic adeò multa. *Philosoph. Tract. 4.* de discrimine corporum & spirituum evolvi, in illo spiritum & corpus contraria esse ait; spiritum corpus seducere, non verò corpus spiritum; corpus non verò spiritum, non animam peccare; corpus esse obscurum, corpus cogitare; spiritus alios esse cœlestes, angelos nempe optimos; alios infernales nempe Diabolos; alios humanos videlicet defunctorum hominum; spiritus ignis esse Salamandras; aëris Sylvanos aquæ Nymphas; Terræ Sylphes, Pygmæos, Incubos. Quo diutius circa hæc occupabar minùs intelligibilià fiebant, de Salamandris, Nymphis &c. Comitem de Gabalis consulebam, sed nihilo doctior reddebar, cùm præter fabulam nihil sapiat. Corpus & spiritus suntne contraria? se ne mutuò destruunt? corpusne cogitat? talia hæc certè sunt, quæ cum ratione conciliare nequeo, huic tamen tota noctambulorum innititur doctrina. Certum quidem, & sacris literis conforme est, Diabolum pro suo possibili nos ut seducat conari, Deum verò nos custodire, sed ex hoc actionum merè naturalium causas deducere velle, est Deum ἀπὸ τῆς μηχανῆς accersere. Perterrefit spiritus audito nomine quod homo in baptismo accepit, homoque cadit; ergone nulli sunt noctambulones nisi Christiani? Quales quæso illi fuere, quorum Aristot. de generatione Animalium c. 1. meminit, & quorum na-

ram Galenus lib. 2. de motu musculorum explicat? Certè ethnici: ejusdem hæc tenoris sunt cum eorum sententia, quæ vult illis hanc inter dormiendum ambulationem contingere, quibus in baptismo sacerdos aliquid verborum vel ceremoniarum omiserit.

TH. IV.

Vix spirituosum feminis virilis nectar ovum muliebri irrigat, quin successivè membrorum emergant stamina & ichor vasa & cor pervadens modò lutei coloris, modò rubiginosi, rubescente demum sanguine paulatim se prodat. Adolescunt tenera stamina & solidiora, poros constanter adipiscuntur singulares, in quos tum iteratis micationum ictibus adigitur cruor, ex eo â poris continere nescium sequestratur & in alterius naturæ & nominis liquorem coit, cujus dispendium in ventriculo & intestinis reperiundum lac resarcit, donec embrio robur nactus, se vivere motu & quandoque vagitu prodat, tandemque egressurus calcitationibus matri molestus excludatur. Hic omnium inops, indigus tamen omnium, inter nutricum brachia hæret, suo nec dum brachia nec pedes funguntur officio, sensuum usu magnam partem destituitur, rationis vestigia vel nulla, vel paucissima exerit, totaque vita perpetuus videretur somnus, nisi palpebrarum diductione atque clamoribus se vigilare adstantes moneret. Succrescente ætate rationis scintillæ paulatim in luculentiorum flammam facessunt, incipit in corpus dominari & in sensus & motus plenum exercere imperium, & ita quidem, ut, quæ sub nativitatis primordiis tota videbatur otiosa, jam nihil minus sit, sed sopito etiam corpore corporearum rerum imaginibus delectetur & variis insomniis ludat. Quorum natura quantum ad præsentem affectum

etum requiritur, ut indagetur, præsuppono ex Anatomicis.

TH. V.

Corporis humani structuram totam esse mechanicam: omnis caro ejus in musculos distributa est, seu caro ejus non rudis & indigesta moles, sed in portiones certas divisa est, quæ communi & propria membrana vestitæ ex fibris tum nerveis, tum carneis, venis ac arteriis componuntur, quorum omnium ea est connectio, ut carneæ musculi fibræ (quas si tendinosas appellare velis non est quod repugnem; musculus enim pluries aquâ dilutus omnes & carnosas & tendinosas ita dictas fibras habet albas, quæque non aliter ab invicem differre videntur, quàm quòd hæ graciles, subtiles & compressæ propter minorem porositatem sanguinem non adeò admittant, illæ verò spongiosæ à sanguine humectentur) circa finem intortæ coalescant, communemque funiculum constituent, licet toto tractu maneant singulares, cujus ideam redimiti mulierum, cincinni referunt: (apprimè enim hic notandum esse ait Nic. Stenonis de musculis & glandulis *p. m. 21.* in utroque tendine ut ut tenui, totidem esse filamenta sibi mutuò incumbentia, quod in ventre numerantur carnes, qui fiat, ut ventribus compactiores sint tendines; deinde interiora filamenta tendinum exterioribus semper esse breviora, & hinc in eodem ordine fibræ licet totæ quæ carneæ sunt, inter se sint æquales, tendinosarum tamen utrinque partium certam servant inæqualitatem:) atque in caput & caudam facessent, quæ in medio ab invicem distant, & sanguineorum vasculorum ramificationes in relictâ admittunt interstitia, quæ vascula una cum innumeris fibris transversalibus

reticularem componunt membranam, quæ fibrarum fasciculos investiat & colligat. Cum enim nervus musculus ingresus tunicam exteriorem deposuit, ut cum tendinosarum fibrarum extremis proximè musculus investiat, propagines has transversas emittit & fibrillas musculosas in fasciculos musculares colligit. Curiosior anatomia, quam microscopiis & industriæ D. A. van. Lewenhœck acceptam ferimus, quasvis carneas fibras ex aliis fibrillis esse coagmentatas, hasque rursus ex aliis esse, detexit, in quarum singulis eadem, quæ in toto musculo, structura est, adeò ut quælibet fibræ & fibrillæ sui generis musculus sint, computo Epist. 3. Mart. 1682. data, quamlibet fibram ex 3181. fibrillis, quarum præter propter 1000000. pollicem quadratum explent, subduxit, nec sine ratione suspicatur, quòd, cum quilibet musculus ex tot millenis fibris constet, quarum quælibet exiguus musculus sit suis membranis tectus, & harum fibrarum quævis ex fibrillis composita sit, hæ totidem sint musculi ex aliis minoribus iterum musculis compositi: Observavit idem fasciculorum fibroforum prismaticorum transversim sectorum extrema ab invicem discerni & patulas inter illos esse vias. In singulis seu dicam fibrillis, seu musculorum fasciculis, plicas modò circulariter intortas, modò flexuosas, ceu totidem elateres annotavit. Cum verò advertente Nic. Stenonis de musculis & glandulis p. m. 19. nulla in ullo musculo facile reperiunda fibra, unam rectam, quæ constituat lineam, sed singulæ in tres minimum lineas, quæ duos angulos alternos comprehendunt, divisæ sint; nec ipsæ hæ tres lineæ semper rectæ, sed sæpe caro, interdum & tendo curvam efficiant lineam, ab earum verò juxta se situ musculi nominentur, illas
ad

ad figuras mathematicas ingeniosissimus vir Joh. Al. Borellus de motu animalium *cap. 2. prop. 3.* reduxit, ostendendo alios prismaticos, directos, rhomboidales, decussatos, peniformes, radiosos, sphincteres, circulares, spirales, orbiculares alios esse musculos.

TH. VI.

Præsuppono secundo carotides cervicalesque arterias non tantum utramque alluere meningem, sed ipsum innumeris circumfluis rivis irrigare cerebrum, quarum nonnullæ quasi solitariae capillaceos in furculos abeunt in cineream cerebri substantiam inferuntur; aliæ in retiformes piæ meningi subtenfos plexus abeunt, aliæ medullæ, cerebello aliæ prospiciunt; Aliæ verò simul coeundo mirificè in semet ipsas contorquentur, convolvuntur, ut ita in semet ipsas inflexæ & ad invicem inclinatæ, simulque coeuntes inter bina receptacula sellæ turcicæ lateribus apposita, in rete mirabile; aliæ ventriculos cerebri subingressæ in plexus choroides desinunt, de quo consulatur R. Vieussens *Nevrograph. Universal. lib. 1. cap. 6. & 7.* Corticem cerebri minimarum glandularum provenum & congeriem esse, quæ definant in albas nervorum radices, ita ad invicem adaptentur, ut exterior cerebri superficies harum congerie formetur, & figuram ovalem, ita ut intermedia plurima spatia ferè æqualia sint, habeant, observavit M. *Malpig. cap. 1. de cortice cerebri.* Glandulosus iste cerebri cortex ex meris variæ magnitudinis coagmentatus est vasis, quorum incomprehensibilis adeo est tenuitas, ut si unicum arenæ granum in 64000000 particulas divideretur, nulla tamen illarum aliquod horum vasculorum cavum subingredi posset; *Lewenhœck Epist. 25. Julii 1684. exarata.* Teste supra laudato *Malpighio*

pigio interior corticis pars à se promit fibram albam, nerveam, ita ut ex multiplicium fibrarum connexu & fasciculo alba medullaris cerebri substantia emergat. Quod medullare corpus visum est C. Fracass. de cerebro, non homogenum, sed quoddam concretum, conspicuis fibris, ad minima diversimodè positis compagem servantibus, medullamque esse veluti filis mutuò a omnifariam nexis grandem spongiam; quarum fibrillarum aliæ aliis, dum situm naturalem servant, adeò proximè juxta ponuntur ubi glandulosæ nullæ particulæ ipsis inferuntur, ut sensile nullum inter ipsas relinquatur spatium & continuum constituent corpus: quemadmodum interiores baculi fibrillæ, licet ipsarum aliæ ab aliis separabiles sint, continuum alterum corpus baculum nempe componunt. R. Vieussens Nevrograph. *Univer lib. 1. cap. 10.* quod etiam affirmat A. Lewenhœk loco citato, qui has fibras vasa esse unam centesimam partem pili crassitie circiter adæquantia, humorem crystallinum vehementia, reticulariter sibi innexa esse, cum industria observavit. E binorum cerebri hemisphæriorum cinerea substantia emergunt medullares fibræ, quæ totam ferè ventriculorum efformant cameram, in cujus caverna plexus choroides reperiuntur, qui à postica ventriculorum regione ad duplicem usque fornicis radicem exporriguntur, qui plexus supra glandulam pinealem, quæ per duas radices medullares insignes parti subjectæ affigitur, velut supra fibulam suspenditur, & in debita expansione continetur, Willis de cerebro *cap. 2. & 14.* Tenuissimæ fibræ medullares, quarum unaquæque propria obducitur tunica simul coalescunt & in album ac teres abeunt corpus intra quod à dicta membrana totidem distincti formantur tubuli, medullaris

laris substantiæ reconditoria ab arteriis venisve irrigua, quod postquam ē vertebrarum emerfit specu, in multas propagines divisum, omnibus corporis partibus implantatur.

TH. VII.

Præsuppono tertio singulis cordis pulsibus canales arteriosos subingredi sanguinem, qui pistilli instar omne illarum cavum opplentem cruorem in minutissimos adigit tubulos, eoque impetu simul vim infert, quæ ambitum arteriarum circumscribunt, tunicis mediæque tunicæ cartilagineas annulares & renitentes fibras dilatat, quæ impetu illo paululū remittente elateris instar naturali statui se restituunt, statim rursus ab exiliente ē corde sanguine distendendi, & sic alternatim dilatatio & contractio arteriarum se excipiunt. Sanguis suam redolet, profapiam & sola corpusculorum, sive molem, sive figuram spectes, ineffabili diversitate se commendat, quas omnes intestinus motus ita invicem connectit, ut sensibus primo homogeneus videatur. Cū ad aortæ, sive bivium dixeris, sive trivium, pervenit, ex legibus motus, quibus non minus minima quàm maxima naturæ obediunt, levissima ac subtilissima, quantum nempe tanta particularum confusio patitur, rectè ascendendo calvariā ingrediuntur, ubi, sive per plexus distribuuntur, sive anfractus glandulosos corticalis substantiæ, sive rectos medullæ cerebri tubulos subeant, propter ineffabilem, vasorum parvitatem omnino maximam acquirunt superficiem, vi cuius indefinitæ parvitatibus corpuscula majoribus pariter & minoribus contermina poris, dum ā continuis sanguinis trusionibus urgentur in salebrosis his angustis, ex his elabuntur & pars tubulorum occupat interstitia, ā subsequētibz in ampliores cerebri ca-

vernas expellenda, pars ex plexus choroidei poris his obviat & in his antris simul asservantur. Idem facile & in aliis intellexeris partibus, dummodo propter vasa, enarratis modò, majora, si illa nervorum exceperis sanguinemque minus subtilem vehementia, crassioris consistentiæ humores sequestrari debere reputes, & idèd hos humores pro nutritione partium circulantes, illos verò spiritus animales appellare solent.

TH. VIII.

Ex dictis spontè fluit totam cerebri, nervorum, musculorumque substantiam non modo concuti, ejusque fibrillas tremere, dum tanta vi expulsis humoribus innatant, imò canales tubulosve iis turgidos fibras ab invicem removendo partes reddere molles & succiplenas, ut vel hoc nomine ad motum sint indifferentes, quo magis ad fluidorum naturam accedunt. Primo etià obtutu patet eodem semper alveo fluentes ab eadem scaturigine oriundos omnes fibrarum villos versus eandem direxisse plagam, ut illis innatando motum illorum non retardent; propter constantem situm rigidiores factos reflecti nescios esse; quoties verò fiat, ut alicubi non quidem frangantur, sed plicam nanciscantur, omnem occludere tubulum & valvulæ instar regurgitaturis humoribus obicem ponere, eò quidem valentior, quo retrofluentes magis eos fulciunt. Fluctus & unda tandem agerent, ni eodem tempore per lymphatica partim, partim per insensibilem transpirationem totidem abirent quot de novo alluunt. Impossibile, imò foret musculos alternatim distendi & contrahi, nisi præter nominatas & aliæ adessent viæ, qua vicissitudine perpetua antagonistas subingredi possint, qui nec dilatari possent tubulis ab humoribus distentis, nec in-

nota-

notabilem adeò molem attolli, nisi ille humorum æstus hunc ingrederetur. Constat ex præcedentibus thesibus fibrosam cerebri substantiam in funiculos sua obductos tunica compingi, atque ita continuo tractu hinc inde furculos musculis implantare, illorumque partim contexere tunicam, partim propaginibus transversis subtegminis instar in musculosos fasciculos colligere, quo fit, ut pro nutritione partium circulantes humores & spiritus animales corporis continui habeant rationem, ut pressio alterutro alterum oppido moveatur, non quidem incertis fluctibus sed juxta fibrarum villorumque decursum regurgitationi resistentium à cerebro in musculos non verò vicissim, quod à priori & posteriori facile quidem probatur, imò à quamplurimis jam dum probatum; cum tamen Excellentissimus D. Joh. Bohn, ante biennium in Programmate quodam sibi ab Academiæ Pisanae Lumine Clarissimo Bellino communicati experimenti, quo dicta ad sensum confirmantur, faciat mentionem, id totidem verbis subjiciendum censui.

Canis vivo, aut qui modo exspiravit, quàm citissime, & circumspiciè elevetur ac removeatur sternum, septi vero pars anterior à costis liberetur, ita tamen ne nervi phrenici lacerentur: horum alteruter prope cor, digitis v. g. manus sinistrae anterioribus comprehendatur, comprehensa que ad omnimodam usque compressionem, & donec diaphragma à motu planè ferietur, stringatur. Quo facto eidem nervo alterius manus digiti bini sub prioribus firmiter semper persistentibus adaptentur & aliquali compressione ad diaphragma ducantur, hacque tendentia compressiva aliquoties repetatur. Sic diaphragma ad pristinas contractiones redibit, motumque manifestum præstabit: ita tamen, ut, si superioris manus stabilis & alterius successiva compressio

continuetur, demum omnis septi contradictio cesset. Donec utraque manu remota nervus sibi ad aliquantulum intervallum relinquatur, postmodum verò eidem duplici strictura exponatur; utpote qua ratione eadem musculosa compages systoles pristinas molitur: Manifesto fatis indicio fluidum quodpiam à cerebro ad diaphragma per nervos venire, quo intercepto, non stagnat solummodo, quod infra stricturam est, sed eo semel expresso non regurgitat (sufficeret enim subsequenter pressione) donec laxatis denuò meatibus novæ à cerebro affluæ suppetiæ id præstent. Ut eo, unde digressus sum, redeam: si spiritus animales in cerebri ventriculis cum omni indifferentia moti specialius versus aliquem nervorum premantur, eodem instanti illi premuntur humores ad quos ille exporrigitur nervus, qui ab illo addito calcari non solum in cincinnos crispas fibras diducunt, sed suo conatu in vicinis antagonistasque musculis hospitantes humores eo versus pellunt, quorum torrens tubulos ingressus fibras attollit, musculi longitudo in latitudinem abit, dum interim antagonista elongatus residuos exprimit atque prioris contracturam juvat. Arcuati cincinnorum fibroforum ductus in extenso musculo diducti ab æthere mutatos eorum poros ægrius subeunte ad pristinum situm efficaciter revocantur, & facile nimis crispas antagonistæ denuò diducerent, nisi vim ætheris eluderent humores tamdiu donec spiritus animales mutato influxu vim ætheris juvent, atque sic alternativam musculorum diductionem & contractionem efficerent, unde tam multifarius membrorum sequitur motus, ut fidem omnem excederet, nisi sensibus nostris & rationi indies fidem faceret.

TH. IX.

Fateberis mecum B. L. corpori organico animam arctissimè junctam, hujus tamen conjunctionis naturam penitus nobis ignotam esse, nec, nisi Dei bene placitum supponamus, à nobis cogitatione attingi posse: à posteriori saltem videmus diversos corporis motus certas in mente parere perceptiones, & vicissim illius cogitationes determinatos corporis consequi motus, & hoc omne est quod nobis de hac unione innotuit; omnes humanas actiones vel ingeniosissimi mortalium ex his legibus fundamentalibus deducant oportet, non datur hic plus ultra. Omnibus illa corporis partibus ratione operationis præsens est, specialius tamen quòd suas functiones exequatur in cerebro in omnium confesso, nec Te rationum serie morabor, cum hujus loci non sit, sed impræsentiarum saltem largiaris rogo, ut id conarium esse dicam, si non ut rei veritatem, saltem ut hypothésin, cujus veritatem, si phænomena secutura non penitus evincent, verisimillimam tamen reddent.

TH. X.

Nullâ operâ voluntarii membrorum motus explicantur, ad quos sciendos ex Th. 8. nihil amplius desiderari patet, quàm quòd spiritus animales pro nostro beneplacito in diversos nervorum determinantur tubulos, fiet illa determinatio ex Th. 9. quando ex imperio mentis conarion à duabus nervaceis fibrillis in medio ventriculorum & subtilissimo animalium spirituum latice pendulum ex Th. 6. nutat, quo versus enim nutabit, eò versus determinabuntur spiritus muscularis motus authores. Gnara non statim domicilii sui mens est, sed longo demum usu, qui tubuli quibus respondeant musculis, addiscit, unde tantam

nanciscitur facilitatem, ut postea aberret nunquam, ut qui infans vix balbutiebat, & aliquot annorum decursu vernaculam vix loquebatur linguam, jam plures exoticas expeditè calleat; qui titubantes vix dum firmabat gressus, ille choreas ducit, in funibus oberrat & stupenda membrorum agilitate admirationem omnium meretur.

TH. XI.

Sensuum notitia, cujus fundamentum altera unionis lex est, operosioribus non eget ratiociniis, dummodo enim consideremus utramque auditorii nervi portionem situ parallelo foramen ossis petrosi ingredi, & in varios terminari ramos, quorum alii cochleæ basin ingressi tenuissimis filamentis per omnes laminæ spiralis gyros sparguntur, alii obliquo itinere transeuntes foramen, quod patet in laqueari arcuato vestibuli in portam canalis semicircularis superioris, alia inferioris, & in ostium anterioris abeunt, pars ad fundum vestibuli protensa commune subintrat ostium, alii recipiunt ramos musculorum, ossiculorum, & chordæ tympani, sicque mutua cohæsiōe auditus organum succingunt, videatur de his Du Verney de organo auditus part. 1. Egrediuntur è calvariæ specu per exigua ossis ethmoidæi foramina à proecessibus mammillaribus oriundæ tenellulæ fibrillæ utraque meninge vestitæ & in narium papillosam terminantur carnem, olfactus organum. Intra oculorum orbitas medullares nervorum opticorum fibrillæ circa humorem vitreum expansæ in retinam abeunt, dum utriusque matris filamenta in uvea & sclerotica terminantur, quorum tanta est exilitas, supputante Leuwenhœckio epist. suprâ citata, ut arenæ grano in

18899744000 partes diviso, unaqvæqve pars cum illis saltem æquiparari possit. Innumeræ pyramidales papillæ reticulâri involucro circumvolutæ extimam cuticulam velut ultimum terminum attingentes corporis nervosi progenies & organum tactus sunt, vide M. Malpigh. de tactus organo, papillare lingvæ corpus, quod per totam ejus, præcipuè superioris areæ, portionem membranæ instar excurrit, in basi propaginem nerveam habet, cui appenditur, gustui inservit. Quas fibras omnes & singulas, seu si mavis illarum tubulos subingressi animales spiritus tendunt, ut ab objecto sibi proportionato commoti receptum tremulum motum cerebro inferant & pro diversa motus modificatione ab objecti diversitate producta ex Th. 9. sonorum, saporum, odorum, aliarumque visibilibus & tactilibus qualitatibus excitant ideas, quas sensus appellamus.

TH. XII.

Dum sibi impressum tremulum motum nervorum funiculi ad cerebrum deferunt, ille tenerrimæ texturæ filamenta partim solitariò, partim quatenus reticulare componunt corpus, considerata, innumerabilibus modis afficere potest, ita ut vel singulas, vel plures fibras, vel obiter, vel profundè plicet, aut in iis omnibus modis cogitabilibus sulcos ducat, aut omnis figuræ, vel molis poros imprimat, quæ vestigia cum ea, quam in spiritibus animalibus excitant, radiatione rerum in mente ideas non producant solummodo, sed eos toties in mente resuscitare debent, quoties à quavis alia causa interna denuò aperiuntur: nempe apertis iisdem vestigiis eadem sequitur spirituum radiatio & similis in mente perceptio, adeò ut mens non causam istius spirituum motus, sed ipsum motum.

con-

confideret, & juxta data illa judicet res quasdam nonnunquam præsentes, aut junctas esse, quæ tamen non sunt. Conarium etiam pro mentis imperio nutet, orientur in illa earum rerum ideæ, quarum vestigia respiciet, atque ita res illas vel memoriâ tenebit, vel de iis ratiocinabitur. Si etiam intelligamus non esse primam vicem quòd vestigia eam cogitationem, quæ tunc menti præsens est, dederint, seu nos jam antea eam rem imaginatos fuisse, reminiscencia excitabitur. Nec conceptu difficile est, quòd si vestigium quoddam reliquis notabilius sit & ab objecto quodam fortiori exciteretur, sicuti ejus motus reliquos antecedit ita mentem hoc ita afficiat, ut in hujus consideratione mens tota hæreat & quasi extasin passa non nisi à vehementi satis objecto revocetur, tunc tota circa hæc occupatur, de eo ratiocinatur & judicat, reliquorum omnium incuria.

TH. XIII.

Perpetuum spirituum impendium dicam, an dispendium, eorum annona sequatur oportet, nisi cum nutrimento requies concederetur; seu, ut magis convenienter loquar, dum spirituum pauperies fit minus spirituosus sanguis debilius fermentat, pulsus languescit, pori connivent, fibræ subsident, tubuli angustantur, non dicam in toto corpore, quanquam & in illo fiat, solùm loquar de cerebro, in quo flaccidiora fiunt omnia, ventriculorum cerebri concameratio aliquantisper angustatur, de solita tensione fibræ remittunt, quo fit licet ab objectis externis nervi commoveantur, motus tamen is vel in nervis suffocetur, aut si vehementior sit, ut ad cerebrum deferatur, aut si ita debilitatus glandulam attingat, flaccidas illius fibras

bras non moveat, nullaue subsequitur perceptio, nullus fit sensus, mens de circumstantibus non admonetur, altissimum hîc est silentium, unde neque pro corporis indigentia in musculos determininat spiritus, quorum etiam paucitas huic imperio obstat, imò sæpissimè impedit, ne olim facta cerebri vestigia relegat, sicque altissimo homo somno sepultus jacet. Donec tandem, dum iteratò cor transit sanguis, magis attenuetur, ejus corpuscula magis incidantur, auctisque fermentationibus arteriarum tunicas magis feriat, partium tubulorumque latifundia subeat, atque sic modò dictis obstaculis remotis omnibus de externorum præsentia admoneatur mens, turbaque spirituum omnibus imperatis rursus par corpus variè moveat, atque Homo vigilet.

TH. XIV.

Dum ita per gradus fermentationes redintegrantur & omnia paulatim turgidula fiunt, cursus spirituum in cerebri vestigia fortuitò incidit, modò hæc, modò illa identidem aperit, & res, quarum vestigia aperiantur, menti sistit præsentēs, quas eo non obstante, quod vel omnes, vel aliqui sensuum sopiti sint, mens considerat, deque iis ratiocinatur & judicat, suntque illæ ideæ quandoque magis distinctæ, magisque vividæ, quàm illæ vigiliarum, turbantur enim à nullis aliis, sed circa illorum considerationem mens tota occupatur, illudque præprimis si vestigiorum sulci valde sint profundi & notabiles ut mentem ad se rapiant & fortuitam glandulæ mutationem impedian. Imò si tale aliquod vestigium cum quadam animi passione junctum sit, hæc etiam statim insequitur, nec mens attendit ad reliqua, sed in illas par-

tes determinat spiritus, quæ executioni ejus usui sunt. huic enim non obstat reliquorum sensuum organa à spiritibus nec dum inflata tota esse, illud quippe ex lege conjunctionis Th. 9. non requiritur, cum nec ipsa v. g. cæcitas huic imperio ejusque executioni obicem ponat, sufficitque menti, si ad hunc actum organis requisitis gaudeat. Dormiunt, & res, quæ non adsunt, sentiunt, sine oculis vident, sine auribus audiunt, dormientes vigilant, vigilantes dormiunt, adeò ut inter somnium & cogitationes vigilantium distinguere difficillimum esset tum, quando casualiquo factum ut minimè animadvertamus nos dormiisse, non sine ratione dicat Th. Hobbes de civitate *part. 1. cap. 2.* qui in eodem loco has dormientium imaginationes somnia dicit.

TH. XV.

Ne incertus fluctuam figillatim explicabo historiam oppidò raram, quam recenset Henricus ab Heer *Observ. medic. 2.* *Novi senem somnambulonem mihi à primis cunis sociennum fidum. Hic (nec enim libet meminisse eorum, quæ de vulgo noctambulis scribuntur) mira in somno & fecit observatione digna, & passus est. Cum admodum juvenis in celebri Academia poësin profiteretur atq; interdum mentem in omnia versasset, ut versum ad incudem sæpius revocatum melius tornaret, quod vigil nequiverat, noctu surgens, pluteum aperuit, scripsit, sæpius alta voce, quod scripserat, relegit; demùm cum risu & cachinno sibi ipsi applausit: atq; contubernalem, ut secum plauderet, hortatus est, positisq; sanpaliis & veste, clauso pluteo, chartisq; ut vespere fecerat, repositis, lectum repetiit, somnumq; dum excitaretur, protaxit. Omnium, quæ noctu gesta essent, ignarissimus. Manè post oratiunculam ad studia rediens, nondum*

visis

visis chartis pridiana sollicitudine adhuc laborans, quomodo hiatus versuum impleret cum chartas volvens, eas impletas ad suum libitum idque sua manu videret, siderato similis, serioque sollicitus bonine an mali genii opus hoc esset, socios cachinnantes cum lacrymis rogabat, si qua possent via hanc sibi molestiam eriperent. Illis, quod gestum erat, viderant enim vigiles, narrantibus, nec fidem noctambuloni facerent, sequenti nocte post ambulationem in alienum lectum deducunt caputque cervicali, quod ad pedum locum aptaverant, componunt, atque in talari veste, quam casu servaverat, sopitum dimittunt, non nisi adulta luce, sponte expergefatto, adsistunt; omniaque et maxime surrexisse se negantem, taliisque legisse et scripsisse facile tot circumstantiis convincent. Miror illum felicissima alioquin memoria, tam longi in somno studii et scriptiois, observavi enim aliquando tres, quatuorve horas durasse, nullam reminiscentiam habuisse. Sed hoc mirius; quod ambulatio ipsius nocturna, lectio, scriptio, pronuntiatio nihilum a diurna differrent, cum in aliis plerumque hac omnia imperfecte, sicut in ebriis, fiant; aut ut in pueris loqui et incedere discentibus. Illud mirissimum, meoque captu altius, cum multo post relictis scholis uxorem duxisset omni virtutum genere eximiam, eam tamen, ut fert conjugum conditio, quadam celaret, quoties noctu infantulum cunis ereptum ut plurimum gestans, domum perambulabat comitante per omnia uxore, secretissimos ipsi cordis sinus rogatus patefaciebat, ad omnia uxoris quesita verissime et sine amphibologia respondebat, ita ut a dormiente, quae a vigili nullis extorsisset illecebris, aut artibus, quaque rogare erubisset, simplici interrogatiuncula, quicquid vellet, sincere et sine fuco intelligeret, mirante saepius noctambulo, quomodo quae suo unius sinui credita putabat, in uxoris cor, linguamque venissent. Uxor surrecturum saepe vel

arctis complexibus, vel blanda prece in lecto tenere conabatur, sed frustra. Amplexam enim ad ambulationem quoties loquebatur, vel trahebat, vel amicè compellabat, aliàs illa altius dormiente, solus noctambulabat. Sub annum ætatis quadragesimum quintum, cum scilicet & somni breviores ipsi fierent, & somniis, quibus noctambulus carebat, minus perturbati, noctambulare desiit, nec unquam se sopitus movit lecto, nisi pridiano vino venas nimium inflasset. Quæ ambulantiem & legentem viderant & socii & uxor, & familia observare iussa, oculis apertissimis fuisse asseverabant. Ipse tamen nihilum se vidisse sanctè affirmabat. Simile exemplum habet Jac. Horst. de Noctamb. de Sene, qui adolescens surrexit, lecto se subduxit, & ad illum spontè rediit, aliis autem ætatibus nihil tale peregerit. Omnes noctambulorum actiones illos revera vigilare arguunt, oculos saltem & quandoque aures dormire, adeoque à coecis & surdis non differre in suis, quas obeunt, actionibus, qui cum ambulent, aliæque varia peragant, indicant mentem non egere illorum sensuum ministerio, sed, dummodo alia sufficientia data habeat & instrumenta, imperata sua exequi, cum reliquum totum corpus vigilet, adeoque in nyctobatis hoc peculiare esse, quòd brevissimi & maximè patuli oculorum nervi, licet à spiritibus repleantur reliqui omnes, ab iis non tendantur, sed toto corpore vigili hi soli dormiant; lunaticorum nimirum fermentationes vegetas satis esse, ut brevi temporis spatio resumant vires & passum spirituum dispendium refarciant, aut accedentibus vel animi passionibus, vel vino &c. promptissimè succendantur. Ita Paracelsus ebrius fertur noctu consurrexisse, arreptoque gladio per totum cubiculum ita sæviisse, ut

sibi

sibi aliquoties periculum timuerit, postea verò iterum in lecto compositum quievisse: quod in Paracelso ebrietas, illud in ægro Petrus Salius Diverfus ab animi passione de affectibus Particul. c. 18. notat, dum ait: *Alterum curavi, qui cum naturâ jurgiosus & contentiosus cum aliis foret, ut plurimum somniabat se cum aliquo manum conferre, indeq; è lecto surgens arma capiebat, gladiumq; evaginatum furiosè vibrabat, perindeq; ac cum inimicis pugnans, undiq; parietes ac circumstantia loca percutiebat.* Simile noctisurgium timoris effectum ibidem loci narrat, dum conjugata cum marito dormiens subito è lecto exiliit, ac ad ostium properavit, expergefacta à viro tremens ad lectum regressa est, se somniasse narrans, fugere ex lecto tunc temporis voluisse ad evitandam vim sibi illatam ab homine venerem, ab ea expetente. Hic recurrere solent actiones diurnæ, præprimis si illarum vestigia animi passio fecerit profundiora; passim in hac disertatione allata exempla, partim etiâ sequens, id confirmabunt, recensent illud Actorum Eruditorum Collectores Anno 1688. mens. Jan. ex Phænom. medicis singularibus Caroli Comitis de Caballis: *Videlicet virgo erat annorum viginti, furore uterino cum frequentibus nocturnis pollutionibus vexata crebrius, quæ tandem more somnambulatorum surgebat dormiens ac totâ ferè nocte circumdaga eadem sedulitate cuncta exequabatur, quæ diurnis horis destinata noverat. Interdiu quæsita nihil eorum omnium recordari potuit, quæ tum egerat. Accidit autem, ut in furore constituta quævis obvia, ac inter illa forficem majorem in uteri vaginam violenter intruderet, seq; hac ipsa sauciaret satis periculose.* Non mirabimur itaque ætatis decursu quandoque mutari, cum illud peculiare nervorum opticomum,

quod à minima circumstantia dependere potest, successu temporis mutari possit, & sanguinis fermentationes à priori statu longissimè recedere soleant.

TH. XVI.

Interdiu mentem in omnia versavit, ut versum ad incudem sæpius revocatum meliùs formaret, & quod vigil nequiverat, dormiens scripsit, & cachinno ac risu suo applausit, Versus componere ingenii opus est, nec à corpore dependet, nisi in quantum cerebri vestigia supellectilem verborum suggerunt, cumque hic totum ferè corpus vigilet, sine hæsitatio- ne illa mens releget, & quidem eò promptius, quòd sensuum objecta illi non officiant & ejus meditatio- nes turbent, sed illa tota circa hæc occupetur, id com- modi habens, quòd meditabundi oculis clausis àque vulgo & rumoribus semoti vix obtinemus, unde nil miri, quod & hic æger, & quem scholæ alumnum me- morant Ephem. Germ. Dec. 2. ano. 5. Observ. 189. dor- mientes concinnè adeò versus & exercitium elabo- raverint. Quòd si verò integrum corpus non vigilare, aut illas corporis vigilias nō diu durare cōtingat, quòd causa illa, quæ fermentationes sanguinis succendit, aut non satis potens sit, ut illas perseverare faciat, aut ipsa cesset, dimidiatæ & imperfectæ erunt operationes, unde contingit è lecto proflire semisopitos, & non- nunquam, sed ad parva intervalla, penitus vigilare, statim denuò obdormiscere. Apud Andr. Libavium sing. p. 2. Focarius somno titubans ligna fornaci sub- jecturus & focum incensurus in fornacem ipsam ir- repfit, lignisque compositis juxta cum magno sui pe- riculo, si arsisset, iterum obdormivit. Lætabitur mens de absoluto penso, sibi que cum cachinno & risu ap- plau-

plaudet, quod hanc animi lætitiā ex Th. 9. in corpus spirituum influxus insequatur.

TH. XVII.

Omniū, quæ noctu gesta essent, ignarissimus fuit. Quin illæ actiones cerebro vestigia impresserint, de eo dubitare non licet, sed hoc non sufficere, ut illarum reminiscamur, ex th. 12. patet, cū ad reminiscentiam requiratur, ut intelligamus non esse primā vicem quod vestigia eam cogitationem excitaverint. Quāquam & hoc quandoque fiat, ut constat ex exemplo Horstii loco citato trium nobilium fratrum in arce Bernsteinensi, quorum unus nudus in somno surrexit, indusium manibus secum abstulit, ē lecto se subduxit, silens ad fenestram perrexit, funem ē trochlea pendentem arripuit, & in domus fastigium prorepens, incidit in nidum picarum, quem diripuit ac dissipavit, pullos indusio involvit, iterum ad lectum se contulit, pullos cum indusio ibidem abscondit, & bene dormivit. Manē expergefactus, cum fratribus locutus nihil scivit, nisi quod quasi per somnium recordatus fratribus hæc verba retulerit. Narrabo mirabile somnium, visus sum mihi surgere ē lecto, ambulare, penetrare ad domus fastigium, nidum picarum disturbare, pullos auferre mecum: aliis ridentibus cū surrecturus indusium in lecto quæreretur, illud pullis circumdatum, pullosque vivos invenit, omnibus ad turrim accedentibus nidum fractum expugnatumque viderunt.

TH. XVIII.

Ambulatio nocturna, lectio, scriptio, pronuntiatio nihilum à diurna differebant. Quandoque etiam

am loca iisdem vigilantibus inaccessa, nec nisi summo vitæ periculo tentanda, absque ullo discrimine superant & transcendunt, quorum postea non sine horrore meminerunt *Juvenem novi, inquit Petrus Salius Diversus de affectibus particularibus cap. 18. qui somnians, se propter negotia sua equitaturum esse, è lecto surgens, indutus vestimentis propriis cothurnisque & calcaribus appositis, super fenestram (nam in tabulato degebat) conscendit & hinc indeque divaricatis cruribus parietem, perinde ac si equus esset, & voce & calcaribus ad cursum incitabat: hic ex somno expergefactus magno horrore correptus est, cogitans se per somnium mortem ferè sibi ex precipitio conscivisse.* Motus nostrorum artuum à spirituum animalium influxu cieri th. 10. evici: totum corpus vigilare th. 15. dixi: ne itaque mirere, hominem incedere qui vigilat, licèt oculi dormiant. Nec magis mirum, quòd inaccessa conscendant, qualia modo recensui exempla, quibus Helmontii discipulum antiquum parietem musco & fœno oblitum jungas. J. B. v. Helmont de formarum ortu p. 52. Quod inaccessa adeò intrepidi conscendant ideò fit, quòd manibus pedibusque solùm fidant, nec pergant nisi firmo stent talo, & manibus firmiter complectantur, eoqve strictior erit prehensio, quo his solis fidunt: quod nec adeò inconsuetum, cùm constans sæpe sit spirituum animalium influxus in partem quandam singularem etiam reliquis omnibus sopitis. De Blanckenburgico Scholastico refert Horstius de noctamb. cap. 1. illum quotiescunque post cœnam in somnum incideret, adeò profundè oppressum, ut nulla voce, nec forti commotione excitari potuerit, & excitatus à somno, & in lectum iterum deportatus

tus dormierit quicquid verò apprehenderit, sive mensam, sive clavum in pariete, sive mantile, sive vestem, tam firmiter tenuerit, ut manus ejus vix duo aut tres aperire ac inde auferre possent, ita ut sæpe vestis illi in manibus potius relinqueretur & una cum ipso in lectulum deportaretur, donec expergefactus, sponte dimitteret, quàm tantum laboris cum ipso insumeretur. Si diurnæ actiones, vel iteratæ, vel cum aliqua animi passione vestigia fecerint profundiora facilius redaperientur, præsertim si causa quædam accesserit, quæ sanguinem plus solito commoveat, vel animi quædam commotio. Deinde liberi sunt ab omni affectu, nec considerant pericula, in quibus versantur, aliàs vertigine correpti corruerent. Qvi timori & periculi considerationi obicem vigilantes ponunt funambuli talia in altis agunt, quæ in consueti sine horrore non intuentur. Murarii, fabriqve lignarii quotidiano sunt exemplo. Imperator Maximilianus Primus cùm anno 1492. templum Ulmensium inviseret, conscensa turri altissima in ejus ambitu seu ora extrema ita constitisse dicitur, ut dimidiato pede foras prominenti, alterum totum præponeret, & sic intrepidè dispiceret. Nec est, quòd putes, noctambulonibus peculiare esse, quòd sine periculo hisce defungantur. Vide Jac Horstium loco citato, ubi nobilis Schleinicius, dū ita Lipsiæ ambulavit ac tegmina ædium perreptavit, cecidit & crus fregit; fallat enim pes, vel manus luxentur, cadent.

T H. XIX.

Uxori secretissimos cordis sinus rogatus patefaciebat, ad omnia quæ sita verissimè & sine ambigologia respondebat, ita ut à dormiente, quæ à vigili

li nullis extorsisset illecebris aut artibus, simplici interrogatiuncula, quicquid vellet, sincerè, & sine fūco intelligeret. Circa unum aliquod objectum versari animam somnambulatorum notat Franc. Sylvius Prax. Med. Lib. 2. c. 33. dum ait, *somniantes plerosque ita se habere, uti homines ab externorum objectorum consideratione abstracti, & hoc aut illud objectum prius observatum seorsim secum examinantes; in somnambulis idem ferè accidere, nec omnes in objectis occurrentes circumstantias exactè ac distinctè examinare, atque singularum pondus expendere, cum aliis conferre, tandemque circumspectè aliquid de ipsis pronunciare.* Quæ prudentia cū in multis vigilantibus desideretur, quis mirabitur in dormientibus & somnambulis non reperiri, nempe quotidie contingit ut circa alia occupati, ad interrogata ex vero respondeamus, cujus responsionis oppidò poenitet; cū igitur in nostro ægro adeò circumspecta non fuerit anima, respondit quòd res fuit, uxori illa revelando, quæ aliis de causis vigilans non revelasset.

TH. XX.

Qui ambulantiem & legentem viderant oculis apertissimis fuisse asseverarunt, ipse tamen nihilum se vidisse asseverabat. Narrat Horstius se M. Martinum Guttenbergerum hic Francofurtiæ ad Oderam nudum ambulantiem & simul dormientem clausis oculis palpitando ad fenestram pergentem vidisse, loco sæpius citato c. 1. addit præterea And. Libavius sing. p. 2. de noctamb. illos modo aperire oculos, modo claudere & connivere. Solent oculi primò evigilare, & ultimò dormire, quòd illorum nervi sint brevissimi, & minima spirituum animalium quantitas ad illorum repletionem sufficiat, oculorumq; compalpe-

bra-

bratio indicat, spiritus adeò paucos esse, ut ne his quidem replendis par sint, adeoq; ultimò dormiunt, statim evigilaturi, atque denuo præsto spiritus fuerint. Quòd oculis apertis nil viderint, duplicem agnosco causam: aut quod circa suum objectum anima adeò occupata sit, ut ad illos motus non attendat, quale quid meditabundis indies contingit; aut si considerem structuram nervorum opticorum, sunt pluries replicata membrana, prout in varias solent ad elegantiam plicas byssina lintea concinnari, quæ solutis quibusdam ac sectis vasorum filamentis, quibus invicem, ac in unum plicæ illæ detinebantur, membrana prius corrugata in linteolum explicari possunt, prout illud noviter descripsit M. Malpighius Epist. de cerebro ad Car. Fracassatum, atq; in simili Epistola de cerebro ad M. Malpighium Fracassatus approbavit: quàm facile igitur fieri potest, in his plicis esse exiguam aliquam circumstantiam, quæ impediat, quo minus spiritus promptè ad oculos affluere possint; tenaciusculum, quid illos morari poterit, tuncq; apertis palpebris videbunt nihil, quo ipsa de oculis aperiendis anima sollicita vel prorsus non est, eruntq; oculi clausi, vel oculorum ministerio usura, ad illos spiritus mittit, eruntq; aperti, dum alternatim hoc agit, aperti denuò connivebunt & vice versa.

TH. XXI.

Quod nomine proprio appellati, aut alio vehementiore objecto excitati præcipites ruant, confirmant, quæ th. 18. ostendi, nempe nesciunt, in quo versentur periculo, sed mens secura his defungitur actionibus, admonita igitur periculi, attonita stupet, nec solum cessat ulterius pro corporis sustentatione de-

terminare spiritus, sed terrore perculsa imminens periculum sibi imaginatur tanquam præsens, quasi caderent, atque ita duplici de causa cadunt. Quantæ enim efficaciae terror & periculi consideratio sint, suo exemplo Judæus apud Ludov. Vivem de anima lib. 3. quamvis longè præterierit docere potest: cùm enim tempore nocturno asino vectus domum contendere in somnum prolaberetur, asinus viæ assuetus latum profundumq; fluvium per asserem angustum transibat. Judæus die sequente secum reputabat periculum, in quo fuerat, illudque usq; & usq; perpendens tanto terrore percellebatur, ut moreretur. Proprii nominis appellationem passim requiri videbis, nec absque ratione, multo enim facilius fibræ illæ tremunt, quarum plicas quotidianus usus familiares reddidit; nec tamen præcisè hoc requiritur, cùm quodvis vehementius objectum fibras efficaciter concutendo idem valeat; nempe Ducis Holsatiæ coquus apud Horstium noctambulo puteum ingressus parieti ejus digitis manuum pedumq; firmiter adhæsit nudus indusio tantum indutus aquæ gelidæ contactu expergefactus exclamavit: O mein Wein/helfft mir.

TH. XXII.

Noctisurgium per se nocivum non est, cùm tamen sæpissimè vitæ discrimen incurrant, eo enitendum, ut liberentur, spes tamen est, cum ætate mutatum iri.

TH. XXIII.

In cura Practici ad duo attendere solent, quid nempe in paroxysmo agendum sit, deinde quomodo ipsi paroxysmo obviam eundum. In ipso paroxysmo, si in præcipitiis versantur, nullatenus excitandi, ne il-

ne illos in vitæ discrimen deducamus, refert enim ex Bodino Sennertus Prax. Med. T. 2 lib. 1. part. 2. c. 19. quendam dormientem noctu in profluentem ivisse, ulterius tamen non processe: cum verò socius metueret, ne ulterius procederet, eumque proprio nomine inclamaret, eum repente corruisse & submersum esse. Sin verò in loco periculi experte fuerint, cum animi quadam passione excitandi sunt, ut illius vestigium altum satis fiat, nec postea noctambulent quin ejus vestigium simul occurrat. Unde bene notat Horstius l. c. cap. 9. pelvim, vel vas rotundum aquâ frigidâ plenum, eo in loco, ad quem pergit, supponi debere, ut noctambulo ingressus mobilia hæc vasa loco moveat & refrigeret sanguinem ferventem (quod hîc pauci ponderis) & cadat, utq; hoc terrore & remedio expergetactus ad se rediat (quod omne tenet punctum) nec unquam postea illos noctambulare. Terrore hîc curam tribuo non refrigerio, & hoc vel ipse Horstius lib. 1. confirmat: accidit cuidam, ait, ambulanti in somno, ut ascenderet rotam, qua sarcinæ attrahi & dimitti solent, in ea postea scilicet mobili sederet, donec spontè descenderet. Paterfamilias hoc cognoscens & cum admiratione spectans, aliquando substernit lectulos multos, sedentem acclamat, appellatione nominis sui è fomno excitat, unde ambulo terrore quodam, sine noxa tamen, cadit, neque posthac unquam in fomno amplius ambulat. Alios ait ad lectum redeuntibus cum in tuto essent, virgis tamdiu cæsos, donec expergefierent spontè, quod cum bis terve factum esset, nunquam amplius in somno ambulasse. Se artificem cognovisse idem ait, qui dormiens è lecto surgere, è thalamo exiens, domum ferè totam per-

38 DISSERTATIO DE SOMNAMBULATIONE.
agrare,scalasq; nullo discrimine ascendere & descen-
dere solitus fuerat: hunc semel nullis indumentis a-
miectum apothecam propriam adivisse, eam clavibus
aperuisse, â qua demum expergefactus ab amicis,
qui ei fortè obviam facti fuerunt, maxima cum vere-
cundia & timore, dubitans, ne inde stultus existimare-
tur, non ampliùs dormiens, sed vigilans rediit. P. Salius
Diversus de affect. particul. c. 18.

TH. XXIV.

Solent hîc Medici præter venæ sectionem, vitio-
sos, ut ajunt, humores, qvi phantasiâ turbantes spiri-
tus emittunt, expurgare, melancholiam respiciendo,
cerebrum cor & hepar roborando, unguentis, epithe-
matibus, sacculis cordialibus, morsulis &c. Sed cùm
ex tota Dissertatione pateat, homines cætera sanos es-
se, & exiguam quandam in opticis esse circumstanti-
am, incongruum mihi videtur, sanum corpus indies
medicamentis torquere, dicam an corrumpere, mihi
qve omnis cura extra paroxysmum supervaca-
nea est.

TH. XXV.

In diæta tamen attendendum quænam assumpta so-
leant dare occasionem, eaq; vitanda, cœnaq; parcior es-
se potest; caveat ab immoderatis animi affectibus: ra-
dios etiam lunæ vitari jubent, ne ad caput dormientis
pertingant, de quo cùm sufficientia non habe-
am data, nihil addam. Interim Soli Sapi-
enti & Triuni DEO sit Laus,
Honor, & Gloria.

F I N I S.

